

norden

Det nordiske kompas

Islands formandskabsprogram
for Nordisk Ministerråd 2009

Det nordiske kompas
Islands formandskabsprogram 2009

ANP 2008:746
© Nordisk Ministerråd, København 2008
ISBN 978-92-893-1763-4

Layout og omslag Ágústa Ragnarsdóttir.

Tryk Guðjón Ó ehf.

Foto Nordic Photos, Morgunblaðið,
Ragnar Th. Sigurðsson, Eyþór Árnason.

Oplag 2000

Trykt på miljøvenligt papir som opfylder
kravene i den nordiske miljø-svanemærke-
ordning.

Publikationen kan bestilles på
www.norden.org/order. Flere publikationer
på www.norden.org/publikationer.

Nærmere oplysninger om
formandskabsprogrammet på
www.norden2009.is.

Redaktion

Nordisk sekretariat
Islands statsministerium
Hverfisgata 6
150 Reykjavík
Island
Tel.: +354 545 8460
E-mail: nordurlandaskrifstofa@for.stjr.is

Indhold

Forord	5
Det nordiske kompas	6
Nordens drivkraft	11
Nordens styrke	14
Nordens klimasvar	18
Et globaliseret Norden	21

Forord

I en globaliseret verden må ethvert folk definere sig selv og sætte sig mål i forhold til omverdenen. Norden har på flere felter en førende position, set i globalt perspektiv. Ikke desto mindre er det nødvendigt fra dag til dag at evaluere vore styrker og svagheder, fordi den globale konkurrence og det internationale samfund er under stadig udvikling.

Mange af de udfordringer, som de nordiske lande står over for, kan kun løses i mellemstatsligt samarbejde. På den baggrund tog de nordiske statsministre i 2007 den vigtige beslutning at sætte en ny dagsorden for det nordiske samarbejde, hvor indsatsen for at møde globaliseringen skulle udgøre omdrejningspunktet. Det primære formål er at styrke Nordens konkurrencekraft og fremme arbejdet med internationale aftaler mod klimaforandringer. Statsministrenes initiativer falder således godt i tråd med Nordens øvrige indsats på miljø- og energiområdet, hvor der sættes fokus på innovation og forskning til gavn for alle jordens indbyggere. Det arbejde bør vi værne om.

Nordisk samarbejde er i kølvandet på statsministrenes beslutning målbevidst blevet rettet ind på en ny kurs. Under Sveriges formandskab i 2008 blev indsatsen samlet under overskriften *Kraftsamling*, med de fire undertemaer: *konkurrenceevne, klima, kreativitet og koordinering*. Arbejdet er dog langt fra afsluttet og en af Islands hovedopgaver under formandsperioden i 2009 er at følge op på globaliseringsinitiativerne.

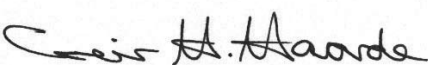
Det er af høj prioritet at iværksætte det nordiske topforskningsprogram *Fra Norden til verden*, der netop handler om innovation og forskning inden for miljø, energi og klima. Forskning skal integreres i miljøbeskyttelse og produktion af vedvarende energi. Samtidig skal eksporten af nordisk højteknologi fremmes og det er vigtigt, at erhvervslivet ser en interesse i at deltage i dette innovative arbejde.

Norden er en foregangsregion på sundheds- og velfærdsområdet. Udgifter til velfærd stiger dog parallelt med de store fremskridt inden for medicin og den forhøjede gennemsnitsalder. Der er al grund til i fællesskab at analysere de udfordringer, vi står over for i de nordiske velfærdssamfund og lære af hinandens erfaringer. Derfor bør der iværksettes et nordisk topforsknings- og innovationsprogram om sundhed og velfærd.

I foråret 2008 inviterede Sveriges statsminister, i samarbejde med Nordisk Ministerråd, til det første nordiske Globaliseringsforum under overskriften: *Et konkurrencekraftigt Norden i en globaliseret verden*. Det næste Globaliseringsforum arrangeres i slutningen af februar 2009 i Island, hvor der sættes fokus på energi, klima og miljø med nordisk innovation som ledetråd.

De nordiske lande samarbejder tæt om forberedelserne forud for FN's klimakonference i København i december 2009. Det er vitalt for verdenssamfundet, at der indgås en klimaaftale. Nordens store ambition er at det lykkes.

I en globaliseret verden er det af stor betydning for os i Norden at have et forankret samarbejde, der bygger på fælles historie, kultur og grundlæggende værdier om, hvad der er rigtigt og værd at stræbe efter. Disse værdier må vi til stadighed stå vagt om.

Geir H. Haarde

Det nordiske kompas

Med statsministrenes erklæring fra Punkaharju sommeren 2007 blev en ny tone slået an i nordisk samarbejde. En fremtidsvision blev præsenteret som Nordens svar på globaliseringens udfordringer. I løbet af ganske kort tid er det lykkedes at omlægge samarbejdet, så Norden får større slagkraft og potentiale til at udnytte mulighederne i en verden hvor grænserne mellem lande og folk ophæves. Ideen om den globale landsby er for længst blevet til virkelighed. Mennesker, varer og kapital bevæger sig over landegrænser og mellem verdensdele og ansporer til handel og samarbejde om uddannelse og kultur. Konkurrencemiljøet er totalt forandret.

Nordens drivkraft og styrke

Island lægger stor vægt på opfølgning af statsministrenes globaliseringspolitik og de projekter, der er iværksat under såvel Finlands som Sveriges formandskab de sidste to år. En af prioriteringerne er samarbejdet om topforskning, især inden for energi, klima og miljø. Her spiller de tre nordiske forskningsinstitutioner, NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning en afgørende rolle. Island går ind for at styrke disse institutioner, det er en forudsætning for resultater. Næste skridt bliver at forberede et nyt topforskningsprogram om sundhed og velfærd.

Forudsætningen for Nordens stærke konkurrenceposition og optimale levevilkår er at styrke samarbejdet om uddannelse, forskning og innovation. En reform af den nordiske forsknings- og innovationspolitik har som mål at gøre Norden til en endnu mere dynamisk, slagkraftig og kreativ region, der tiltrækker menneskelige og finansielle ressourcer.

For at skabe en frodig grobund for forskningssamfundet er det af central betydning at forstærke og udvide det nordiske universitetssamarbejde. Viden om innovations betydning må ligeledes udbredes og forankres i et tæt netværk mellem erhvervsliv og institutioner. Endvidere skal universiteternes muligheder for at bidrage til innovationsarbejdet forstærkes, også når det gælder erhvervsopbygning i spredt bebyggede områder.

Integrering af ligestillingsperspektivet på alle samarbejdsområder er som hidtil en prioritering. En stærk og mangfoldig arbejdsstyrke er en forudsætning for at Norden beholder sin førerposition i det internationale konkurrencemiljø. Derfor er det vigtigt at udnytte det potentiale fuldt ud som vi har i kvinders såvel som mænds uddannelse og erfaring.

Norden sigter mod at blive en fælles erhvervs- og markedsregion. Det kan ikke lade sig gøre med mindre strukturelle hindringer fjernes og der gøres en indsats, så der ikke opstår nye hindringer for bevægelse af folk, varer, tjenester og kapital over grænserne. Det er derfor vigtigt at bakke op om det nordiske Grænsehindringsforum, der blev indledt under svensk formandskab i 2008.

For at styrke konkurrenceevnen må Norden som region gøres mere synlig, ikke mindst i de dele af verden, hvor den økonomiske vækst er størst. Island anser det for naturligt at samarbejde om innovation i Asien, når der er sammenfald af interesser. På verdensudstillingen i Shanghai i 2010 bør lejligheden udnyttes til at profilere Norden som én markedsregion og sætte fokus på den særstilling de nordiske lande har, inden for energi- og miljøteknologi såvel som design, kunst og kreative erhverv.

Nordens klimasvar

En af de største udfordringer, verdenssamfundet står over for, er at finde frem til miljøvenlige energiløsninger. Her har de nordiske lande meget at bidrage med. I løbet af få årtier har de på hver sit område stillet sig i spidsen for at producere og anvende vedvarende energi. Dette pionerarbejde bør fortsættes og know-how formidles til andre lande. Samtidig skal det nordiske elmarked integreres yderligere.

Under Islands formandskab lægges der vægt på at udvikle ny teknologi, der fremmer bæredygtig energiudnyttelse og reducerer udledningen af drivhusgasser. Særligt prioriteres nedbringelse af kulstofudledning fra transportsektoren.

Den vigtigste internationale begivenhed under Islands formandskab er FN's Klimakonventions 15. partskonference, der afholdes i København i december 2009 under svensk EU-formandskab. I nordisk regi gøres en indsats for at skabe enighed om de vigtigste målsætninger i klimaforhandlingerne. På konferencen vil de nordiske lande blandt andet præsentere ny teknologi og energiløsninger til at nedbringe udledningen af drivhusgasser.

I begyndelsen af 2009 træder et nyt samarbejdsprogram i kraft om bæredygtig udvikling i Norden. Programmets tværsektorielle prioriteringer skal være den røde tråd i al Nordisk Ministerråds virksomhed. Programmet fungerer også som Nordens bidrag til internationalt samarbejde om bæredygtig udvikling.

Miljø, klima og energi vil være en prioritet i Ministerrådets samarbejde med Nordens nabolande og med regionale organisationer.

Et globaliseret Norden

Med den globale klimaopvarmning åbnes nye sejlruiter og efterspørgslen efter naturressourcer i Arktis vokser. Det indebærer både potentialer og trusler. Det er en vigtig opgave for Norden at stå vagt om de nordlige havområder med et beredskab for at undgå miljøkatastrofer. Island foreslår, at der igangsættes en kortlægning af Nordatlantens sårbare områder, der skal danne grundlaget for en koordineret indsats.

Island lægger vægt på at forstærke samarbejdet mellem Nordisk Ministerråd og Arktisk Råd. Norden bør støtte op om samfund i Arktis og de oprindelige befolkningers bestræbelser på at bevare deres kulturarv.

Samarbejdet med Nordens naboer mod vest har høj prioritet for Island, især om forskning i arktiske forhold og klima. Island vil udforske potentialet for samarbejde med aktører i Canadas østlige kystområder om innovation og forskning i klimapåvirkninger i havets økosystemer.

Island prioriterer udviklingen af samarbejdet med Nordens naboer omkring Østersøen, ikke mindst i lyset af EU's fremtidige Østersøstrategi. Særligt vil Island fokusere på igangsætning af de nye retningslinjer for Ministerrådets samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, der træder i kraft 2009. Endelig vil Island under sit formandskab prioritere støtte til demokratiseringsprocessen i Hviderusland.

Mere om Islands formandskabsprogram på www.norden2009.is

Nordens drivkraft

Nordens konkurrencedygtighed baseres på uddannelse, vidensdeling, innovation, tilpasningsevne og initiativ. Under Islands formandskab lægges derfor vægt på tværfagligt samarbejde om forskning og innovation mellem myndigheder, institutioner og virksomheder. Det er af central betydning at udnytte den ekspertise fuldt ud, som institutionerne NordForsk, Nordisk Energiforskning, Nordisk InnovationsCenter og Nordregio har opbygget. Med et tæt netværk mellem virksomheder og institutioner tilstræbes at styrke vidensdeling og innovation på alle felter. Island vil give det høj prioritet at gøre Norden til en dynamisk, slagkraftig, tiltrækkende og integreret region for forskning, innovation og entreprenørskab.

På undervisningsområdet tages der udgangspunkt i Ministerrådets globaliseringsproces og de konkrete initiativer. Der etableres et tværsektorielt samarbejde med sigte på at styrke kreativitet, nytænkning og entreprenørkultur på alle niveauer i uddannelsessystemet. Nordisk Master-initiativet skal videreføres og Norden profileres som ét uddannelsesområde. Ligeledes skal livslang læring videreudvikles som en del af globaliseringsinitiativet.

Kunstuddannelse, kulturvirksomhed og kreative erhverv spiller en stadig vigtigere rolle for økonomien og får derfor særlig opmærksomhed. Ved at styrke de kreative erhverv kan Norden udnytte skaberkraften til at opnå en ledende position. Uddannelsessystemet bør også tage højde for det voksende antal indvandrere, målbevidst integration og de potentialer det multikulturelle samfund indebærer.

Et af grundelementerne i nordisk samarbejde er at udvikle Norden som en fælles erhvervs- og markedsregion. Island lægger vægt på at åbne det nordiske marked, eksempelvis for handel med lægemidler og sundhedstjenester.

Et nyt program for regionalt samarbejde træder i kraft 2009 og gælder til år 2012. Island prioriterer højt at programmet iværksættes så hurtigt som muligt, ikke mindst inden for forskning og innovation.

OPGAVER

- Topforskningsinitiativet igangsættes i løbet af 2009. Det rettes mod specialiserede projekter inden for energi, miljø og klima og forudsætter samme grundidé om integration af forskning og innovation som Det nordiske forsknings- og innovationsområde (NORIA) bygger på.
- Der iværksættes forberedelser for et nyt topforskningsprogram om sundhed og velfærd.
- En indsats skal gøres for at udbygge netværket mellem NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning og styrke deres forbindelse til innovationsinstitutioner i landene.

- Nordisk hvidbog om forskning og innovation evalueres med henblik på at styrke innovationskompetencer i erhvervslivet i lyset af globalisering og klimaændringer. Resultaterne præsenteres på en konference.
- Der gøres en indsats for at styrke det nordiske universitetssystem som helhed og profilere Norden som en dynamisk international universitetsregion.
- Der arbejdes på gensidig anerkendelse af eksaminer fra højere uddannelser, samt kvalitetsstyring hos nordiske universiteter. En konference afholdes om kvalitet i universitetsvirksomhed.
- Fokus sættes på kunsthøgskoler på alle skoleniveauer og deres rolle på universiteternes forsknings- og fagområder. På en konference diskuteres kunsthøgskolernes rolle som drivkraft for kreativ tænkning, innovation og entreprenørskab i samfundet.
- Der afholdes et seminar om indvandreres uddannelse og integration i det nordiske samfund.
- Der arrangeres et seminar om innovation og udvikling på grundlag af sundhedsforskning.
- En indsats gøres for at liberalisere det nordiske marked for lægemidler og skærpe konkurrencen på dette område. Forudsætningerne undersøges for flere landes deltagelse i et islandsk/svensk pilotprojekt om gensidige markedstilladelser for lægemidler. Island lægger samtidig vægt på at åbne markedet for sundhedstjenester og identificere eventuelle hindringer med henblik på at fjerne dem.
- Der følges op på en undersøgelse fra Nordregio, der påviser, at det giver gode resultater at placere et universitet, hvor der planlægges tæt bebyggelse. Konklusionerne præsenteres på en konference.
- Metoder udvikles til at fremme entreprenørvirksomhed i spredt bebyggelse, med fokus på at støtte op om kvinders innovation.
- Et seminar afholdes om standardisering af service inden for energi, transport og sikkerhed.
- Forberedelser indledes til en fælles nordisk profilering på verdensudstillingen i Shanghai i 2010. Da de nordiske lande er førende inden for miljø- og energiteknologi samt design og kunst, er det naturligt at planlagte projekter tager højde for det.

Nordens styrke

Nordens styrke ligger i demokrati, ligestilling, såvel som i et fælles værdigrundlag og ansvar for borgernes velfærd og sundhed. Den bygger også på det generelle syn, at uddannelse og forskning, såvel som kreativt initiativ fra individet, virksomheder og samfundsgrupper, danner grundlaget for fremskridt.

Kreativitet er en af de nordiske landes grundlæggende styrker. Det gør demokratiet stærkere, at så mange som muligt har mulighed for kulturoplevelser og deltagelse i kunstnerisk skaben. Under formandskabet vil Island stræbe efter at udnytte kreativiteten og innovationsevnen som platform for fælles fremstød. Der initieres tværfaglige projekter med det mål at sammenknytte kultur, forskning og entreprenørskab. Endvidere sættes Nordens deltagelse i *Det europæiske år for kreativitet og innovation 2009* på dagsordenen.

Globaliseringen har medført voksende bevægelse af arbejdskraft, der bl. a. har bidraget til langvarig økonomisk vækst i de nordiske lande. Dog ser man også social dumping, større arbejdspress og forstærkede krav til arbejdskraftens fleksibilitet. Indsatser mod arbejdsløshed skal prioriteres både i afgrænsede områder og inden for specielle fag.

På velfærds- og sundhedsområdet vil Island fortsætte arbejdet med sektorens kerneområde: *Nordisk velfærdsinnovation*. En vigtig opgave bliver at sætte fokus på, hvordan landene kan videreudvikle den nordiske velfærdsmodel så den kan klare sig i den globale konkurrence. Samarbejdet om globaliseringens udfordringer er koncentreret om tre områder: den demografiske forandring og forebyggelse af marginaliseringen af udsatte grupper; kvalitetsudvikling i social- og sundhedsvæsenet; samt samarbejdet med Nordens nærområder, herunder indsatsen mod menneskehandel. Særlig vægt lægges på integration mellem velfærds- og planlægningssektorerne for at modarbejde social opdeling på boligmarkedet og i samfundet. Indsatser for at øge deltagelse på arbejdsmarkedet sættes i fokus, såvel som strategier, der giver individualiserede og brugerdrevne velfærdstjenester større vægt. Endvidere tilstræbes mere forskning, innovation og kompetenceopbygning på velfærds- og sundhedsområdet.

De nordiske landes indsatser for at fremme ligestilling med forældre- og barselsorlovsordninger har vakt stor interesse. Under formandskabet evalueres resultaterne af disse ordninger. Det undersøges også, hvorfor det trækker ud med at indføre lige repræsentation af mænd og kvinder i bestyrelser og politik. Der lægges vægt på at fremme ligestillingssamarbejdet i Vestnorden. Endvidere skal kvinders indflydelse på klimapolitik undersøges, samt hvilken indflydelse klimændringer kan have på ligestilling.

Island lægger vægt på at forskelle i de nordiske landes lovgivning ikke må volde problemer for virksomheder og borgere. Samarbejdet og harmoniseringen inden for retsvæsenet skal videreføres. I grænsehindringsarbejdet bør det sikres at der ikke skabes nye hindringer ved implementering af EU-lovgivning i landene.

OPGAVER

- Den islandske kunst- og kulturfestival *Kunst uden grænser* videreudvikles og præsenteres i Norden. Hensigten er at lette handikappedes adgang til kunst og kultur og at gøre deres kunst mere synlig. Under festivalen i 2009 sættes fokus på nordisk deltagelse.
- Den islandske fotoudstilling *Specielle børn* vises rundt omkring i Norden. Der arrangeres en filmfestival og et seminar om minoritetsgruppers sprog, deriblandt tegnsprog.
- Der initieres tværfaglige kunst- og kulturprojekter for at promotere en sundere livsstil.
- Island vil tage initiativ til at fund fra vikingetiden indstilles til UNESCO's Verdensarvliste.
- Et samarbejde igangsættes om komparative undersøgelser af unges holdninger, efter alder og køn, til idræt, fritidsvirksomhed, uddannelse og fremtidsforventninger.
- Der udgives informationsmateriale på de største indvandrersprog om arbejdsmiljø, samt rettigheder og pligter på det nordiske arbejdsmarked.
- Der arbejdes på at koordinere nordisk lovgivning om sundhed, sikkerhed og forhold på arbejdspladsen. Det inkluderer en sammenligning af landenes love om arbejdsmiljø. Resultaterne udgives som rapport.
- Registreringen af arbejdsulykker i Norden samt databearbejdelsen koordineres så oplysningerne kan udnyttes optimalt i samarbejde om arbejdsmiljø.
- En konference afholdes om indsatser for at aktivere flere på arbejdsmarkedet, eksempelvis via praktik og omskoling.
- Der nedsættes en tværfaglig arbejdsgruppe med det formål at styrke samarbejdet mellem velfærdsinstitutioner og arbejdsdirektorater i Norden.
- Formandskabet vil tage initiativ til at fire tværfaglige samarbejdsgrupper nedsættes af ministerrådene for arbejdsmarkeds-, social- og sundhedssektoren. Den ene får til opgave at sammenligne boligmarkedets betydning for den nordiske velfærdsmodel; en anden indsamler oplysninger om individualiserede og brugerdrivne velfærdsydelser; den tredje undersøger, hvordan ældres deltagelse på arbejdsmarkedet påvirker sundhed og livskvalitet; og den fjerde gruppe undersøger hvordan ideologien om selvbestemmelse gavner psykisk syge.
- Landenes institutter for folkesundhed opfordres til at samarbejde om indsatser til at mindske tobaksrygning.
- En undersøgelse foretages af, hvordan skov og skovrejsning fremmer folkesundheden.
- Et seminar afholdes om bekæmpning af fedme.
- En komparativ undersøgelse af mænds og kvinders repræsentation i politik og bestyrelser præsenteres på en konference.

- En undersøgelse af forældre- og barselsorlovsordninger iværksættes i de nordiske lande. Resultaterne publiceres i bogform og præsenteres på en konference.
- Der indkaldes til en konference, hvor resultater fra ligestillingsundervisning i nordiske børnehaver og grundskoler præsenteres.
- Ligestillingslovgivning i Vestnorden bliver temaet for en konference og der initieres et vestnordisk samarbejde omkring ligestillingsundervisning i børnehaver og grundskoler.
- Der afholdes et seminar om ansvar for publikation på internettet og indsatser mod kriminalitet på nettet.

Nordens klimasvar

Nordens svar på klimaændringer handler på den ene side om at forebygge og reducere miljømæssige konsekvenser og på den anden side om erhvervslivets tilpasning og den fremtidige udnyttelse af naturressourcer.

På FN's klimakonference i København i december 2009 skal der lægges sidste hånd på en aftale om indsatsen mod klimaændringer, der berører alle klodens indbyggere. De nordiske lande er enige om, at den globale opvarmning ikke må stige mere end 2°C i forhold til temperaturen ved industrialiseringens begyndelse. For at nå dette mål skal der en koordineret indsats til fra både industrilandene og den tredje verden.

Som de andre nordiske lande lægger Island stor vægt på at klimaforhandlingerne afsluttes med en aftale i København. Der bliver gjort en indsats for, at der opnås enighed om en fremtidsvision og målbare resultater. Helhedsløsninger for finansiering og teknologioverførsel skal findes, ligesom der skal fastsættes regler om binding og udledning af kulstof med ændret arealanvendelse og skovrejsning. Island har allerede fremsat et forslag om genoprettelse af vådområder og opdyrkning af landområder som alternative metoder til at binde kulstof.

På hvert sit område er de nordiske lande nået langt i brugen af vedvarende energikilder. Den ekspertise bør udnyttes så mange steder i verden som muligt.

De nordiske lande vil derfor tage aktivt del i europæisk og internationalt energisamarbejde og iværksætte projekter med sigte på udvikling af miljøteknologi.

Miljøvenlig energi i transport, især skibsfart, er et prioriteret område.

Tværfaglige opgaver i forbindelse med det internationale samfunds klimastrategier vil veje tungt i det nordiske samarbejde på finansområdet, eksempelvis økonomiske styringsmidler med det formål at modvirke udslip af drivhusgasser.

OPGAVER

- En arbejdsgruppe om energianvendelse i spredt bebyggede områder i Vestnorden skal styrkes yderligere i løbet af året. Den skal fokusere på energianvendelse inden for fiskeri og transport, samt søge samarbejde med kystområder ved Nordatlanten.
- En ny fireårig energihandlingsplan vil blive udarbejdet i 2009.
- Software til beregning af energiforbrug og priser på brændstof til forskellige biltyper oversættes og lægges ud på internettet med det formål at styrke forbrugerbevidstheden om energi og udledning af drivhusgasser.
- Der arrangeres en konference om bæredygtig energi for biler og skibe.
- En arbejdsgruppe i regi af Ministerrådet for fiskeri og havbrug, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug får til opgave at undersøge klimaændringers konsekvenser for den primære produktion.
- Et projekt initieres for at kortlægge klimaændringernes indvirkning på erhvervsliv og erhvervspolitik i Norden. Projektet præsenteres på en konference.
- På FN's klimakonference i København 2009 præsenterer de nordiske lande deres bidrag til at informere borgerne om bæredygtig udvikling, tilpasning til klimaændringer og indsatser på klimaområdet.
- Parallelt med FN's kvindekommisions samling i New York i marts 2009 afholdes et nordisk arrangement om ligestilling og klimaændringer. Derefter udarbejdes en rapport om ligestilling og miljø til fremlæggelse på klimakonferencen i København.
- Projekter om arealanvendelse og kulstofbinding initieres. Der følges op på målsætningerne i *Selfoss-erklæringen om bæredygtigt skovbrug*.
- Der initieres et samarbejde om metoder til at genoprette skadede økosystemer.
- Repræsentanter fra nordiske ungdomsorganisationer inviteres på studietur til nationalparken Vatnajökull, Europas største nationalpark. De får en indføring i hvordan integration af naturbeskyttelse og bæredygtig udnyttelse af naturressourcer kan praktiseres.
- En analyse udarbejdes om bioteknologiens potentialer i jordbrug, husdyravl, fiskeopdræt og skovbrug.
- På baggrund af *Selfoss-erklæringen om bæredygtigt skovbrug* lægges der vægt på træforædling som et skridt i tilpasningen til klimaændringer.
- Der arrangeres en præsentation af nordiske genressourcer i FN's kommission for bæredygtig udvikling.
- Der gøres en indsats for at udarbejde et enkelt og hensigtsmæssigt miljøforvaltningssystem for små og mellemstore virksomheder. Certificeringsordninger for disse systemer undersøges også.
- Det nordiske miljømærke *Svanen* skal styrkes. De forslag, der fremkom ved revision af mærket i 2008, gennemgås og der samles eksempler på gode resultater af mærkets anvendelse.

Et globaliseret Norden

Nordisk samarbejde præges i høj grad af det internationale samfund og de globale udfordringer og muligheder. De nordiske lande kan med stor fordel opnå fælles nytte i samarbejde med andre lande og institutioner.

Samarbejdet med Nordens naboer omkring Østersøen er som hidtil en vigtig del af Ministerrådets virksomhed. Island vil især fokusere på igangsætningen af de nye retningslinjer for Ministerrådets samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, der træder i kraft 2009.

I internationale fora prioriterer Island samarbejde om havets beskyttelse og arktiske forhold højt. Island lægger ligeledes vægt på et tættere samarbejde mellem de nordiske lande og naboer mod vest, navnlig det østlige Canadas kystområder, Skotland og Irland. Der skal sættes fokus på samarbejde om forskning og innovation. Derudover er et dynamisk Nordisk Atlantsamarbejde fortsat en prioritet.

En strategi om havets beskyttelse er et af hovedelementerne i Nordens svar på klimaændringer. Island lægger stor vægt på forskning i klimaændringers konsekvenser for havmiljøet og på et koordineret miljøberedskab. Konstant overvågning af havets økosystemer er nødvendig for at undgå miljøkatastrofer. Island vil at havenes sårbare økosystemer identificeres og der samarbejdes internationalt om deres beskyttelse.

Det er vigtigt at respektere de nordlige befolkningers ret til og ansvar for bæredygtig udnyttelse af alle havets levende ressourcer. De nordiske lande bør fortsat være ivrige fortalere for disse rettigheder i internationale og regionale organisationer.

Norden er med i flere internationale konventioner, deriblandt OSPAR og HELCOM, der handler om beskyttelse af de nordlige havområder. Der arbejdes også på projekter i andre fora, for eksempel Arktisk Råd og FN. Inden for OSPAR-konventionens rammer arbejdes der på en statusrapport om havets tilstand. Norden bør her deltage aktivt, ligesom i anden virksomhed inden for OSPAR-konventionen.

Island lægger vægt på at de nordiske lande samarbejder inden for Arktisk Råd. I den henseende understreges hvor vigtigt det er at PAME-arbejdsgruppen (Protection of the Arctic Marine Environment) blandt andet vurderer hvilke virkninger forøget sejlads har på det foranderlige arktiske miljø. Island vil ligeledes påpege vigtigheden af det regionale program om beskyttelse af arktiske havområder mod forurening fra land. Planen er en del af FN's globale aktionsprogram (Global Programme of Action). Der arbejdes for tiden inden for PAME på en opdatering af det arktiske regionalprogram. Det skal foreligge i løbet af 2009 og danner et vigtig grundlag for de nordiske lande i arbejdet med og opdateringen af nationale aktionsplaner.

Naturen i det høje nord har stor tiltrækningskraft. Derfor bør natur- og kulturturisme i spredt bebyggede udkantsområder støttes. Med markedsføring af Norden som et unikt rejsemål kan den samlede konkurrenceevne inden for turismen styrkes.

OPGAVER

- Retningslinjer implementeres for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, 2009-2013.
- Samarbejde med Nordens naboer mod vest, især Canada, skal styrkes.
- Island vil etablere et samarbejde om udarbejdelsen af et risikokort over Nordatlantens sårbare havområder. En sådan kortlægning er en forudsætning for et systematisk miljøberedskab i de arktiske havområder, hvor der er stigende skibstrafik og konkurrence om naturressourcer.
- Samarbejdet og arbejdsfordelingen mellem Arktisk Råd og Nordisk Ministerråd bør styrkes. Regionale organisationer og arktiske samarbejdsprojekter støttes fortsat.
- En arbejdsgruppe nedsættes med den opgave at sammenligne de forskellige forvaltningsordninger i fiskeriet og analysere muligheden for at bruge dem til at minimere konsekvenserne af klimaændringer. Resultaterne præsenteres på en konference.
- En konference afholdes om innovation i fiskeriet og nye ideer om udnyttelse af havets ressourcer.
- Der arrangeres en konference om fødevarer sikkerhed, bæredygtighed, renhed, sundhed og sporbarhed.
- Projektet *Ny nordisk mad* videreudvikles for at fremme innovation og markedsføring af nordiske fødevarer.
- Et seminar arrangeres om innovation og kvalitet i turisme.
- Der tages initiativ til at profilere Norden som et fælles turistmål, især på fjernmarkeder.

norden

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, samt de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde sigter mod at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

